

Pe urmele ultimilor rotacizanți din Țara Oașului

PAGINA 5

Confesiunile unui expulzat în urma Dictatului de la Viena

Sunt profesorul Gheorghe Cadar, născut în urmă cu aproape 94 de ani, mai exact în anul 1926, în localitatea maramureșană Negreia - comuna Șişești. De mic, împreună cu părinții ne-am stabilit în satul Lucăceni, comuna Bervenii. La vârsta de 14 ani, am avut neșansa de a trăi evenimentele ce au urmat Dictatului de la Viena din anul 1940. Speriați, fără a înțelege prea multe din ceea ce se întâmpla, mai mulți tineri ne-am constituit într-un grup și ne-am îndreptat spre câmp, spre granița cu satul Cămin.

PAGINA 3

Sănătatea mintală a adolescenților în era smartphone-urilor

Numeroase studii în domeniul sănătății mintale dezbat problematica utilizării gadget-urilor și a corelației acestora cu sănătatea mintală. Un studiu foarte recent relaxează această temere a adulților care consideră că sănătatea mintală a copiilor lor depinde foarte mult de timpul petrecut în compania ecranelor. Datele studiului nu sunt, însă, exhaustive și nu acoperă problematica dezvoltării abilităților sociale în rândul tinerilor care petrec din ce în ce din ce din ce mai mult timp în fața ecranelor.

PAGINA 7

În 1906 Satu Mare era un oraș preponderent industrial cu 8.211 salariați

Augustin Ferentiu a scris capitolul cel mai important din monografia coordonată de Borovszky Samu, legat de economia și industria orașului

Numele lui Augustin Ferentiu începe să aibă o anumită rezonanță în rândul sătmărenilor. Uitat cu desăvârșire mult timp, primul primar de după 1918 a condus Satu Mare timp de zece ani. A fost primarul care a modernizat Satu Mare după Primul Război Mondial, prin refacerea drumurilor, a canalizării, introducerii curentului electric, fără să omită cultura, învățământul, economia municipiului Satu Mare.

Salvat de la uitarea totală încă înainte de anul Centenarului, meritele lui au fost scoase în evidență în special de seria de articole din Informația de Duminică semnate de istoricul Adriana Zaharia.

Recent, Centrul Multicultural Poesis a înaintat o cerere către Primăria Satu Mare

și Consiliul Municipal pentru a se atribui unei mici alei, din apropierea casei sale de pe strada Mircea cel Bătrân, nr. 8, numele primarului care a rostit discursul la intrarea Armatei Române în Satu Mare la 19 aprilie 1919.

Augustin Ferentiu nu a fost un simplu primar, ci un foarte bun cunoscător al situației economice și culturale din Satu Mare. El este autorul unor capitole din monografia orașului Satu Mare apărută în anul 1906, coordonată de Borovszky Samu, în care face o analiză concretă a situației industriei din Satu Mare. Publicăm în acest număr un nou material scris de Augustin Ferentiu, în traducerea publicistului Veres Istvan.

PAGINA 2

În 28 august s-au împlinit 147 de ani de la nașterea lui Augustin Ferentiu. Recunoscând meritele primarului Ferentiu evidențiate de Informația de Duminică, Consiliul Local a dat aviz favorabil pentru atribuirea denumirii Alea Augustin Ferentiu unei străduțe fără nume situate între străzile Mircea cel Bătrân și Aurel Popp.

Trei spectacole construite pe loc deschid noul sezon al trupei Mihai Raicu la Teatrul de Nord

PAGINA 4

Festivalul Internațional George Enescu duce muzica în parcuri, muzee și birouri

Muzica Festivalului Internațional George Enescu va depăși granițele sălilor de concert prin Programul Național Cantus Mundi, care propune în ediția cu numărul XXIV a Festivalului o extindere a proiectelor muzicale ale acestuia cu peste 250 de noi micro-concerte și recitaluri, care vor avea loc în parcuri, muzee, centre comerciale și clădiri de birouri din toate colțurile Bucureștiului, în perioada 31 august - 22 septembrie.

Aproape 2.000 de coriști și instrumentiști din Programul Național Cantus Mundi vor face orașul să răsunе la unison cu Festivalul Internațional George Enescu, în cadrul proiectului asociat "Orașul cântă". Acesta este un program derulat în premieră, ce va contribui la creșterea conexiunii dintre oraș și festival și la extinderea experienței festivaliere către un public cât mai numeros și divers.

5 septembrie - Ziua Internațională a Carității

PAGINA 6

Jennifer Lopez mărturisește că a fost refuzată în multe filme din cauza etniei

PAGINA 8

Augustin Ferentiu: Satu Mare este după numărul populației un oraș preponderent industrial. Însă dacă luăm în considerare gradul de dezvoltare și diversificare a industriei de aici, îl putem plasa doar în rândul orașelor industriale mai modeste, mai ales din cauza subdezvoltării marii industrii. Orașul nu are o cameră de comerț și industrie proprie. Apartine de Debrecen în această chestiune.

În 1906 Satu Mare era un oraș preponderent industrial cu 8.211 salariați

Augustin Ferentiu a scris capitolul cel mai important din monografia coordonată de Borovszky Samu, legat de economia și industria orașului

Învățământul economic

În oraș nu există școli economice mai înalte. Însă cu ocazia preluării în administrarea statului a școlilor populare în 1903 ministrul cultelor și învățământului public a fondat două școli cu profil economic, care au fost predate publicului cu toată amenajarea interioară în anul 1906. Una dintre acestea a fost construită la periferia Sătmăruului de pe malul stâng, cealaltă la Viile Satu Mare. Recent s-au demarat discuțiile despre înființarea unei noi școli, care ar avea locația la periferia orașului, pe malul drept al Someșului.

Industria

O parte însemnată a populației orașului trăiește din activități industriale. Mai mult, după datele statistice prezentate mai sus, industria reprezintă cea mai mare pondere dintre toate ramurile de ocupație (8.211 de persoane).

Prin urmare, Satu Mare este după numărul populației un oraș preponderent industrial. Însă dacă luăm în considerare gradul de dezvoltare și diversificare a industriei de aici îl putem plasa doar în rândul orașelor industriale mai modeste, mai ales din cauza subdezvoltării marii industrii. Orașul nu are o cameră de comerț și industrie proprie. Apartine de Debrecen în această chestiune. (Orașul este reprezentat de doi membri externi la camera de comerț și industrie de acolo.)

Există puține întreprinderi industriale aici. Mica industrie, care are un trecut glorios, după o stagnare mai lungă, începe mai nou să țină pasul cu epoca modernă, iar unele ramuri au luat un avânt chiar remarcabil. Este un fenomen interesant că încă nu s-a constituit nicio asociație industrială mai amplă. Au existat încercări de înființare, însă fără succes.

Încă mai trăiesc tradițiile vechiului sistem al breslelor în diferitele ramuri industriale, iar membri rămân mai degrabă în izolarea lor decât să se unească în niște corporații industriale.

Actele din vremea breslelor de odinioară sunt păstrate și azi în parte de către asociațiile pe meserii, în parte la muzeul Cercului Kölcsey, și ele au fost următoarele în partea Sătmăruului: cea a postăvarilor din 1513, cea a aurarilor din 1543, cea a pantofarilor din 1534, cea a măcelarilor din 1538, cea a blănarilor din 1564, cea a fierarilor din 1580, cea a cizmarilor din 1604, cea a curelarilor din 1614, cea a dogarilor din 1637, cea a bărbierilor din 1657. În partea din Mintiu a orașului de azi: bresla curelarilor din 1514, cea a fierarilor din 1536, cea a armurierilor din 1538, cea a lăcătușilor din 1538, cea a pos-

Augustin Ferentiu împreună cu Aurel Popp și soțiile în curtea casei din Viile Satu Mare confiscată de regimul comunist

tăvarilor din 1539, cea a aurarilor din 1547, cea a pantofarilor din 1557, cea a blănarilor din 1558, cea a croitorilor din 1573, cea a olarilor din 1578, cea a măcelarilor din 1606, cea a cizmarilor din 1614, cea a bărbierilor din 1635, cea a tăbăcarilor din 1642, cea a tâmplarilor din 1642.

După unificarea celor două orașe din anul 1715, într-un registru păstrat în arhiva orașului cu titlul de "Conventionalis" au fost înregistrate în "Catalogul Breslelor Cinstite și Onorabile" următoarele bresle: negustori, postavi, croitori de vestimentație maghiară, cojocari, blănari, măcelari, cizmari, aurari, bărbieri, năsturarari, tâmplari, olari, curelari, fierari, armurieri, lăcătuși, dogari, țesători, rotari și pantofari.

Este de remarcat că meseriile ce au legătură cu construcțiile nu se regăsesc între bresle. Motivul este că cetățenii orașului nu au făcut construcții scumpe dintr-o precauție deșteaptă, pentru că localitatea a fost expusă multor distrugerii. Încă și în anul 1804 existau în oraș doar 3 clădiri de piatră. Însă în ultima vreme aceste ramuri s-au dezvoltat cu atât mai mult.

Învățământul industrial

Un efect benefic asupra dezvoltării industriei are școala de ucenici industriali deschisă în 1883 care în decurs de 25 de ani de existență a educat o generație de meseriași culti și receptivi la progres. În fruntea școlii de la înființare se află directorul Kótai Lajos. Sub conducerea lui lucrează acolo la ora actuală 12 profesori de materii generale și alți 15 profesori în cele 7 clase de desen. Numărul elevilor a depășit în anul școlar 1907-1908 cifra de 800.

Pe tărâmul învățământului profesional o piatră de hotar este anul 1907. La 1 septembrie al anului respectiv s-a deschis școala profesională superioară de tâmplărie. În acest an a pornit primul an de studiu, care va fi completat cu încă doi ani de studiu. Până când statul va construi pe terenul oferit de către oraș palatul școlii pe str. Teleki (Avram Iancu), școala funcționează într-o clădire închiriată. În clădirea nouă a școlii vor fi amenajate ateliere de instrucție inclusiv la dispoziția meseriașilor din oraș și se va amenaja și un internat. Directorul școlii este inginerul Kótai Lajos.

Mica industrie

Merită amintite dintre instituțiile cu un efect benefic asupra dezvoltării micii industrii asociațiile următorilor meseriași: cizmari, tăbăcari, cojocari, croitori, fierari, rotari, tipografi, tâmplari etc., dintre care mai ales primele trei dispun de câte o avere considerabilă, apoi asociația industriașilor de construcții, care s-a constituit pentru o apărare mai eficientă față de mișcările muncitorești. La fel trebuie amintite "Cercul Tinerilor Meseriași", "Cercul de Lectură al Meseriașilor", care oferă posibilități de întâlnire pentru meseriași și au grijă deosebită, prin organizarea unor cursuri de specializare, de perfecționare profesională a meseriașilor și la ridicarea nivelului lor cultural.

Trebuie să amintim și "Cooperativa de Credit Industrial din Satu Mare", membră a cooperativei naționale de credit, care, chiar dacă este o firmă înregistrată la tribunal, nu are nimic în comun cu societățile comerciale, pentru că slujește exclusiv industriei. A fost fondată în 1899. Fondatorii au fost Rózsa Károly, directorul de atunci al căii ferate Satu Mare - Arduș, și asociații. Scopul ei nu a fost să obțină beneficii în urma tranzacțiilor financiare, ci sprijinirea întreprinderilor industriale prin credite aproape fără beneficii. Ea nu adună nici capital de bază, nici capital de rezervă. Capitalul de bază al ei a fost în urma plăților acționarilor doar de 12.990 coroane în 1906, iar capitalul de rezervă 918 de coroane. Un moment important din viața acestei instituții financiare a fost deschiderea unei hale comerciale pentru produsele industriale ale membrilor ei. Actualii conducători ai ei sunt: Ferenczy János, președinte, Nyisztor János, vicepreședinte, dr. Szücs Sándor, procuror propriu, Fürst Ilona, contabilă, Pázsit Ilona, casieră.

Toți acești factori ridică unele ramuri ale micii industrii, mai ales pe cea de construcții și de mobilă, așa încât meseriașii de aici primesc comenzi din toate colțurile țării, ba și din străinătate.

Numărul marilor unități industriale este mic. Întreprinderi mai mari: moara cu abur a societății de morărit cu abur, fabrica de tanin și de cherestea cu abur a lui Neuschloss și fabricile de cărămidă. Celelalte mori, fabrici de spirt, rafinării de petrol etc., cu toate că sunt niște întreprinderi

importante, ele se mișcă între piste mai înguste și lucrează cu muncitori mai puțini.

Moara cu abur a societății de morărit cu abur este cea mai mare întreprindere permanentă din oraș. Înființarea ei a fost concomitentă cu construcția căii ferate din nordul Ungariei. Când a devenit evident faptul că prin construcția acestei căi ferate și Satu Mare se va integra în sistemul de circulație național, bărbaii de frunte ai societății din oraș, Böszörményi Károly, Farkas Antal, Kiszely Károly, Antal Dániel, Vajay Károly, Losonczy József, Keresztes András, Lengyel István, Jakó Mihály, conștienți fiind de importanța dezvoltării economice a orașului, au hotărât în anii șazecei ai secolului trecut să înființeze o societate de morărit cu abur. Ei au și realizat acest plan în anul 1869. Fondatorii au făcut o muncă grea până când au obținut terenul pentru moară, l-au asigurat împotriva inundațiilor și până când au procurat materialele pentru construcția respectivă. Sub directia lor supraveghere s-a confecționat și s-a ars cantitatea de cărămidă necesară, ei au cumpărat din păduri materialul lemnos de stejar și au avut grijă și asupra faptului să inițieze la noi cultura grâului de Tisa, un grâu încă necunoscut aici, care a fost cel mai adecvat pentru producția de făină. Și după ce timp de șase ani s-a rezolvat totul moara a pornit în data de 15 a lunii octombrie a anului 1875.

Industria morăritului a fost în vremea respectivă încă slab dezvoltată. Întreprinderea nu a avut un capital rulment, a fost nevoită să contracteze niște împrumuturi costisitoare. Foarte greu a fost să găsească piețe de desfacere în străinătate pentru făină, iar în partea de nord-est a țării pe care s-a bazat moara consumul de făină de grâu a fost redus. Au contribuit la greutate și speculațiile greșite ale directorului, în urma cărora moara a suferit în 1892 o pierdere de 152.000 de coroane.

Directiunea întreprinderii periclitată din temelii, în locul directorului general originar din altă parte, a instalat pe acest post un bărbat din oraș cu respect mare și cu cunoștințe temeinice, pe Losonczy József, care în scurt timp a restabilit echilibrul pierdut al întreprinderii. În 1894 el a redus valoarea acțiunilor de la 200 de coroane la 100 de coroane, a emis 1.250 de acțiuni noi, în plus prin folosirea unui credit propriu a cheltuit mai mult de un milion de coroane pentru modernizare, pentru mărirea capacității de producție și de competiție.

Prin aceste măsuri el a asigurat viitorul morii pe un timp neprevizibil. Acum valoarea acțiunilor este de 450 de coroane, capitalul rulment depășește 650.000 de coroane și ea a devenit un factor economic și social esențial. Capacitatea ei de morărit este 800 de măji pe zi. Are 140 de angajați permanenți. Are un capital de bază de 500.000 de coroane și un fond de rezervă de 800.000 de coroane.

În fruntea întreprinderii se află la ora actuală fiul innoitorului morii, Losonczy József jr., care conduce întreprinderea cu o mână la fel de norocoasă și cu cunoștințe de specialitate și precauție ca și tatăl său. Locțiitorul său este Szilágyi Dezső, consilier juridic: Helmezy József, președintele consiliului director: Korányi János, membrii: dr. Farkas Antal, Haller Ottó, Helmezy József, dr. Lengyel Lajos, dr. Lengyel Márton, Schwartz Albert, dr. Vajay Imre, Wallon Ede, Wallon Lajos și Lengyel Károly. Mori mai mici: moara cu abur din Sătmăru, proprietari: Márkus și Gobel, apoi "Moara Elisabeta", proprietari: Fuchs și Klein.

"Prima fabrică de cărămidă sătmăreană S. A." este la fel una dintre întreprinde-

re importante de mare industrie. S-a fondat în 1894. Au participat la fondarea ei: fostul primar Hérman Mihály, Litteczky Endre, Antal Kristóf, dr. Nagy Barna, Nagy József, Lengyel Márton, Domahidy Sándor, Emerich Tivadar, Fogarassy Sándor și Gabriel András. Are un capital de bază de 200.000 de coroane, din care au fost returnate 80.000 de coroane. Fondul de rezervă: 106.084 de coroane. Rezultatul activității pe anul 1907: 16.109 de coroane profit.

Conducătorii actuali: Litteczky Endre director, Fogarassy Sándor vicepreședinte, dr. Nagy Barna secretar și procuror, Nagy József, Lengyel Márton, Emerich Tivadar. Întreprinderea are un cuptor rotund cu instalații moderne care este apt pentru arderea oricărui fel de cărămidă.

Și "Prima fabrică sătmăreană cu abur S. A." își datorează înființarea valului mare de construcții din ultima vreme. Este o întreprindere asemănătoare cu prima ca mărime. Capital de bază: 140.000 de coroane. Membrii direcțiunii: Bartha Kálmán președinte, Gál Jenő director executiv, Kovács Béla, dr. Rác Endre, dr. Benedek József, dr. Makar Károly procuror.

"Fabrica de tanin și de cherestea cu abur a lui Neuschloss S. A." și-a anunțat începerea producției în anul 1894 la Satu Mare. Această întreprindere însă nu are o activitate permanentă. După ce ea a prelucrat deja materialul lemnos din pădurile Balta Mare și Darvasmoha și cel achiziționat din împrejurimi, acum se pregătește de închiderea uzinei. Această întreprindere a avut cei mai mulți muncitori dintre toate întreprinderile industriale locale. Numărul angajaților în fabrică, în magazine și în păduri a oscilat de-a lungul anilor între 300 și 600. Director: Fried Sándor, casier: Fischer Jenő. Fabrică de spirt mai importantă este doar una în oraș. Proprietara ei este firma "Fiii lui Markovits Elek". Această fabrică este cuplată cu o crescătorie de bovine. Platforma de rafinare a petrolului s-a fondat în 1906. Proprietar: Freund József și asociatul.

În rândul întreprinderilor industriale mai mari trebuie să amintim și uzina electrică în administrarea orașului care funcționează din 1891.

După ce publicul orașului și-a construit un teatru nou în 1891, ministerul de interne a aprobat deschiderea lui pentru public cu condiția folosirii iluminatului electric în locul iluminatului cu petrol, așa cum era planul inițial. În această situație de constrângere, publicul orașului a pus în funcțiune un generator de 50 de cai putere pentru aprovizionare parțială cu curent electric. Prima probă a iluminatului electric a avut loc în clădirea teatrului la ora 7 seara a zilei de 31 decembrie 1891, în 3 ianuarie 1892 a pornit și iluminatul stradal. În data de 1 octombrie 1892 a fost conectat la rețea primul imobil privat. De atunci, publicul orașului dezvoltă permanent uzina electrică, iar de la reconstrucția mașinilor și conductelor din 1906 și 1907 producerea curentului este asigurată pentru iluminat public stradal și privat de două grupuri imense de producție. Forța motrice este asigurată de două cazane cu o capacitate totală de 1.200 de cai putere.

Dintre întreprinderile mai mici putem aminti fabrica de sifon, fabrica de săpun, cea de vaselină pentru curele și cea de oțet. La capitolul industrie nu putem neglija nici casa teritorială de asigurări de sănătate, nici casa de asigurări de sănătate de fabrică și una privată. Numărul membrilor este 3.171. Încasările sunt de 46.009 coroane anual, cheltuieli: 40.622 de coroane.

Traducere Veres Istvan
Rubrică realizată de A. Zaharia

Informația Zilei

ISSN 1222-4715

Director general - D. Păcuraru

Director editor: Ilie Sălceanu

Redactor șef
suplimente - Adriana Zaharia
(Informația Zilei de Duminică
și Sănătate și Frumusețe,
Informația TV)

Redacția Satu Mare:
str. Mircea cel Bătrân nr. 15
Satu Mare, cod 440012
Telefon: 0261-767300
e-mail: redactiasm@informatia-zilei.ro

www.informatia-zilei.ro

Gheorghe Cadar: Era vreme de toamnă, dacă memoria nu mă înșeală, prin 25 octombrie. Bruma se făcea simțită în fiecare noapte, iar zilele erau din ce în ce mai scurte. Istoviți de munca zilnică de la câmp, mai toți locuitorii din sat se culcau ceva mai repede. N-am apucat încă să adorm în seara respectivă, că am auzit focuri de armă în curte și pe stradă.

MEMORII

Confesiunile unui expulzat în urma Dictatului de la Viena

În toamna anului 1940, ca urmare a dictatului de la Viena, în mai multe localități din Ardealul de Nord realipit la Ungaria trupe militare sau paramilitare maghiare au masacrat civili români, țigani și evrei, în intenția de a determina prin teroare un exod din populații conlocuitoare nemaghiare.

Atrocități similare au avut loc și spre sfârșitul anului 1944, îndeosebi pe fundalul stării de beligeranță în care frontul de est și-a mișcat relativ rapid în direcția est-vest linia care traversa teritoriul Ardealului de Nord, mai ales după 23 august 1944, când România a ieșit din coaliția Puterilor Axei și s-a alăturat Puterilor Aliate. Din păcate, în urma Dictatului de la Viena și alipirii unei părți din Transilvania Ungariei, mulți români din acest nord de țară au avut de suferit. Au fost vizați în mod expres românii, evreii și țiganii.

Confesiunile unui expulzat - Gheorghe Cadar

Printre localitățile județului nostru care au avut de suferit în urma intervențiilor brutale ale armatelor maghiare în anul 1940, după Dictatul de la Viena, se numără și Lucăceni, pendinte de comuna Bervenii, așezare cu etnici români, majoritatea proveniți din Maramureș - Șişești. În această așezare exclusiv locuită de români, în ultima decadă a lunii octombrie 1940, într-o noapte, armata maghiară i-a obligat pe localnici, cu mic, cu mare, să-și părăsească bunurile, casele și să pornească pe drumul pribegiei. Despre cele petrecute în toamna anului 1940, sub amenințarea armatei horthyste, ne-a vorbit zilele trecute Gheorghe Cadar, un nonagenar care locuiește în municipiul Carei.

Sunt profesorul Gheorghe Cadar, născut în urmă cu aproape 94 de ani, mai exact în anul 1926, în localitatea maramureșană Negreia - comuna Șişești. În familia noastră divinitatea s-a dovedit deosebit de generoasă. Mama a adus pe lume 9 copii, din care 8 au rămas în viață. De mic, împreună cu părinții ne-am stabilit în satul Lucăceni, comuna Bervenii. Fiind oameni de ispravă, părinții mei și-au dezvoltat o gospodărie. Nu era ușor în acele vremuri să ai o familie atât de numeroasă. La momentul potrivit am fost înscris la școala din sat, unde se învăța în limba română. Am absolvit 7 clase, alături de alți copii din sat. Mă băteam gânduri de a merge la școală mai departe, numai că la vârsta de 14 ani am avut neșansa de a trăi evenimentele ce au urmat Dictatului de la Viena din anul 1940.

Împușcături în fapt de seară

Era vreme de toamnă, dacă memoria nu mă înșeală, prin 25 octombrie. Bruma se făcea simțită în fiecare noapte, iar zilele erau din ce în ce mai scurte. Istoviți de munca zilnică de la câmp, mai toți locuitorii din sat se culcau ceva mai repede. N-am apucat încă să adorm în seara respectivă, că am auzit focuri de armă în curte și pe stradă. Să fi fost patru asemenea împușcături. Speriați, așa cum am fost în pat, în haine de noapte, am ieșit în curte. Acest lucru l-au făcut și vecinii. Era un haos greu de descris. Deznădejde și țipete, plânsete de copii.

N-am apucat bine să fim în curte, că am fost întâmpinați de câțiva civili, în timp ce în spatele lor era un grup de soldați. N-am recunoscut pe nimeni dintre civilii care ne-au interzis să mai intrăm în case, spunându-ne să părăsim gospodăria. Noi, cei mai mici, am primit câte o palmă și câte un picior în fund, probabil pentru a nu ne

Profesorul Gheorghe Cadar s-a născut în anul 1926 în Negreia, comuna Șişești

manifesta curiozitatea. Totuși, am aflat tâlcul prezenței civililor și a militarilor în satul locuit exclusiv de români - Ardealul fusese cedat ungarilor, în urma Dictatului de la Viena. A suferit toată populația satului Lucăceni.

Ulterior am aflat că în satul traversat de calea ferată fuseseră aduse 9 vagoane cu soldați unguri. Ei își cunoșteau consemnul, fiind repartizați pe străzi, grupuri de case chiar. Cu toții au acționat după un scenariu prestabilit ca la carte. Obiectivul final al acestor oameni ai lui Horthy era de a expulza populația românească din Lucăceni.

Expulzarea și jaful

Odată scoși din curți, românii ni s-a spus să plecăm încotro vom vedea cu ochii, să părăsim cât mai repede satul, dacă se poate fără bagaje. Era jale mare. Ieșirea oamenilor din case a dat soldaților posibilitatea de a intra în case și de a fura și de a devalta totul. Au luat piese de mobilier, haine, dar mai ales mâncare - făină, slănină, ulei și-a. Speriați, fără a înțelege prea multe din ceea ce se întâmpla, mai mulți tineri ne-am constituit într-un grup și ne-am îndreptat spre câmp, spre granița cu satul Cămin. Acolo era o tarla pe care fusese recoltat porumbul, iar cocenii tăiați, legați și așezați în "pupi". Noaptea fiind, ne-am făcut loc acolo. Am ales să fim cât mai mulți împreună pentru a ne încălzi. Pentru temperaturile în scădere din vreme de toamnă eram cam subțirel îmbrăcați, fiind săriți din pat.

După frigul suportat pe câmp, ne-am întors fiecare la casele noastre, dar mare lucru n-am găsit. Părinții mei și-au luat peste noapte copiii mai mici și au pornit spre Maramureș, acolo unde sperau să aibă parte de liniște. Eu și unul dintre frații mei ne-am luat ceva haine, nu aveam prea multe, și ne pregăteam să ne luăm caii din grajd și să plecăm încotro vom vedea cu ochii.

Pe când ne pregăteam să părăsim curtea, au sosit doi tineri, cu siguranță militari și ei, dar în țintă civilă. L-au întrebat pe fratele meu ce are de gând cu cei doi cai ai familiei. Răspunsul s-a lăsat puțin așteptat. Fratele meu s-a dovedit surprins, dar și ezitant. În tot acest timp cei doi intruși și-au manifestat dorința de a lua animalele, dacă se putea pe gratis. Am stat pe gânduri, am ezitat și eu. De teamă n-am putut spune nimic, dar trăiam un sentiment ciudat. Nu ne puteam despărți de animale. Am primit

aveau răspunsuri. Nu-mi permiteam nici prea multe să discut cu tovarășii mei de muncă.

M-am încumetat să părăsesc locul de muncă și am plecat în căutarea familiei. M-am întâlnit cu ea la Baia Mare. Au fost momente de bucurie, umbrite de tristețea situației în care ne aflam. Rămânerea împreună a fost de scurtă durată. Vremurile erau grele. Aveam nevoie de bani pentru a putea supraviețui în acele vremuri turburi. Șansa părea să fie alături de mine.

Întâlnirea cu fratele lui Horthy

Un proprietar de magazin din zona Baia Sprie a organizat chipurile o selecție, urmată de un examen, pentru un loc de vânzător într-o prăvălie. Ne-am prezentat 7 tineri cu vârste între 15 și 17 ani. Unii cu mai multe clase absolvite, așa cum eram eu, alții cu mai puține. Spre bucuria mea, am promovat examenul. Aveam deja un alt loc de muncă. Nu mai eram pus în situația de a presta muncă fizică o perioadă îndelungată. Diferența dintre munca la pădure și cea din prăvălie nu e cazul să o prezint. Mă descurcam bine, șeful meu era mulțumit de modul în care îmi onoram locul de muncă. Între timp, stăpânul magazinului a fost luat în armată. Incepea o nouă perioadă în viața mea. Dacă până atunci eu eram doar vânzător în magazinul respectiv, lucrurile se complica, responsabilitățile erau în creștere. Îmi revenea sarcina suplimentară de a mă ocupa de aprovizionare. Nu era un fapt de neglijat. Mijlocul de transport la îndemână în acele vremuri era căruța, cu toate riscurile ce rezultau. Trebuia să mă obișnuiesc și cu noua activitate. Mergeam cel puțin de două ori pe săptămână la oraș cu căruța după făină, zahăr, ulei și-a, toate pe tichet.

După câteva deplasări la Baia Mare la depozitul respectiv, magazionerul - din câte am înțeles atunci, numele magazionerului era Horacsek, fără a ști de ce fratele său era Horthy. M-a întrebat omul dacă știu persoane care au fost coloniști în Lucăceni. N-am înțeles care era tâlcul întrebării. Cu toate suspiciunile pe care le aveam, am prins curaj. Era normal să-i spun că și eu mă număr printre ei, că am fost silit de horthyști să părăsesc satul, nu în modul cel mai amiabil, ci cu presiuni și chiar bătăi. M-a privit omul îndelung, cu anume neîncredere, dar mi-a spus că el este fratele lui Horthy. Nu știam eu prea multe despre acest personaj, dar ulterior am aflat. Mi-a povestit omul că Horthy ar fi plecat din zonă în Ungaria pentru că nu se înțelegea cu locuitorii așezărilor invadate.

Fiind perioadă dificilă, stare de război, am fost încorporat ca levante, fiind dus în zona Ilba la muncă. Foamea ne chinuia. Le-am propus unor camarazi să mergem în pădure să culegem ciuperca. Numai așa ne vom potoli foamea greu de descris. Grupul nostru de tineri era implicat în munca la un pod peste Someș în zona Pomi.

Părăsirea locului de muncă de către mine și câțiva camarazi n-a rămas neobservată. Soldații au dat de mine spunând că mă caută cam de mulțor. M-au amenințat cu moartea. Nu eram singur în pădure. Alături de alte persoane era și o verișoară de a mea, care locuia în Ilba. În clipa în care soldații au încercat arma cu gândul de a mă împușca, rudenia mea a sărit în fața mea, cerând îndurare de la soldații pregătiți să mă execute. Spre norocul meu, fata fiind frumoasă, soldații unguri s-au dovedit miloși. Mi-au tras o bătaie ca lumea, câteva picioare în dos și m-au trimis la muncă.

Tare mi-aș fi dorit ca după terminarea războiului să mă fi întâlnit cu Horacsek, cel care spunea că este frate cu Horthy. La vârsta de 18-20 de ani, cu o experiență ce

nu o doresc nimănui, cu siguranță aș fi avut multe de vorbit cu acel cetățean care n-a dovedit ostilitate față de români.

Întoarcerea la Lucăceni

După numeroase perioade critice pe care le-am depășit nu fără probleme și fără emoții, în anul 1945 m-am întors la Lucăceni, alături de părinți și frați. Armata horthystă demolase câteva case din sat, printre care și a familiei mele. Pentru moment, refugiații care s-au întors în zonă au primit găzduire vremelnică în satul Cămin.

Știam că tatăl meu fusese prieten cu primarul Bereczki, din Bervenii. Detalii nu știam la momentul respectiv. Pe acest fond, într-una din dimineați, într-o duminică, familia noastră a fost invitată la avusă de către familia Bereczki. Tata vorbea bine limba maghiară, mai înțelegeam și eu ceva, dar nu suficient. Părintele meu și primarul s-au dat la o parte dintre noi și au avut un dialog mai lung. Nu știam, nu înțelegeam ce au discutat. Ulterior l-am întrebat în mod insistent pe tata despre convorbirea respectivă. Era vorba despre o confesiune.

Ungurii din Bervenii au refuzat să se implice în expulzarea românilor din Lucăceni

Nu fără anume rețineri, tata mi-a spus că în anul 1940 Horthy a trimis în Bervenii mai mulți emisari pentru a pregăti expulzarea românilor din Lucăceni. Pentru a avea probabil și o acoperire locală, a fost convocat Consiliul Comunal Bervenii, fără a avea și reprezentanții din Lucăceni. Era o manevră gândită din timp. Se impunea luarea unei decizii majore, sub acoperirea maghiarilor din centrul de comună. Solicitarea oamenilor lui Horthy privind evacuarea românilor din Lucăceni n-a fost pusă în aplicare de către autoritățile locale. Localnicii, conducerea comunei, au informat emisarii asupra faptului că românii nu pot fi expulzați. Sunt prieteni cu mulți maghiari. Zilnic mergând la muncă câmpului, traversează satul Bervenii. În timp s-au legat prietenii între unguri și români.

În această situație, când nici ungurii membri în autoritatea publică locală din Bervenii n-au reacționat pozitiv la cele sugerate privind expulzarea românilor din Lucăceni, poate chiar ordonate de emisarii despre care vorbesc, a fost necesară intervenția în forță a oamenilor lui Horthy. Așa au ajuns în mijlocul satului Lucăceni cele 9 vagoane cu sute de soldați maghiari.

Viața după 1945

În câteva cuvinte, vreau să vă prezint și cele ce au urmat după întoarcerea în anul 1945 la Lucăceni. Viața familiilor expulzate și-a reluat cursul firesc. Oamenii și-au reparat casele și și-au văzut de treburi. În anul 1948 am fost încorporat în armată. Având 7 clase, după primele trei luni de instrucție în cadrul unității militare respective am fost trimis să urmez cursurile școlii militare care pregătea subofițeri și ofițeri. După armată m-am întors în satul Lucăceni, unde am fost o bună vreme directorul Căminului Cultural. Organizam fel și fel de activități cu tinerii din sat. Din anul 1952 am devenit instructor al Uniunii Tineretului Muncitor - UTM Carei. Ulterior am fost detașat la Negrești-Oaș, acolo unde am lucrat 15 ani, ca activist, din care 9 ani am fost membru în cabinetul regional de partid. Viața mi-a oferit și șansa ca în perioada respectivă să coordonez și activitatea subredacției raionale de la Negrești-Oaș, vreme de 8 ani. O vreme am fost și primar al orașului Negrești-Oaș. În anul 1984 am intrat în pensie din funcția de președinte al comunei Tiream, așezare în care am fost căsătorit."

A consemnat Ioan A.

EVENIMENTE CULTURALE

Trei spectacole construite pe loc de actori și regizori deschid noul sezon teatral

Trupa Mihai Raicu a Teatrului de Nord se reîntâlnește cu publicul

În perioada 24 august - 1 septembrie 2019, Trupa "Mihai Raicu" a Teatrului de Nord a experimentat un proces de lucru nou, în cea de-a doua ediție a Laboratorului teatral. S-a repetat în ritm de atelier, diferența fiind de această dată metoda de lucru: teatru devised. Cele trei echipe de actori coordonate de regizorii Catinca Drăgănescu, Dragoș Alexandru Mușoiu și Cristian Ban au construit de la zero trei spectacole-schiță.

Teatrul devised reprezintă o metodă alternativă de lucru bazată pe creație colectivă, improvizație și colaj. Scopul său este de a crea spectacole de la zero. Spre deosebire de teatrul clasic, procesul urmărește dezvoltarea de text și coagularea acestuia într-un scenariu original. Membrii echipei sunt solicitați să intervină creativ asumându-și împreună rolurile de regizor și dramaturg.

Spectacolele create în cele nouă zile de laborator vor fi prezentate duminică 1 septembrie, la orele serii, în Sala Mare

Fotografie de la repetiții

și Sala Studio. Intrarea publicului este liberă.

De la ora 18:00, Sala Mare găzduiește spectacolul "De la Eva la 3.000 în variațiuni memetice", în regia lui Dragoș Alexandru Mușoiu. Distribuția: Ioana Cheregi, Cătălin Măreș, Roxana Fănață, Crina Andriucă, Andrei Gijulete, Sergiu Tăbăcaru, Carmen Frățilă, Sorin Oros. Acest prim proiect nu este recomandat spectatorilor sub 14 ani.

La ora 19:00, la Sala Studio vedem altă poveste: "Un marinar îndrăgostit de o stewardesă", în regia lui Cristian Ban. Distribuția: Stelian Roșian, Adriana Vaida, Dorina Nemeș, Anca Dogaru, Vlad Mureșan, Tibor Székely, Anca Similar, Ciprian Vultur.

La ora 20:00 se revine în Sala Mare pentru spectacolul "Strălucește în continuare, diamantule tâmpit", în regia Catincai Drăgănescu. Distribuția: Raluca Mara, Romul Morușan, Andreea Mocan, Alexandra Odoroagă, Andrei Stan, Cristian But, Lucia Maria Racșan, Dana Moisuc.

Junimea-Scriptor a participat la Salonul Internațional Bookfest Chișinău

Salonul Internațional Bookfest Chișinău este, de trei ani, una din punctele de comunicare cele mai eficiente în relația dintre România și Republica Moldova, asigurând o relaționare solidă și fertilă, în plan cultural, între cele două teritorii surori.

Editura Junimea este de la început (anul 2016) partener al acestui eveniment, iar programul editorial propune și publică, mai ales în ultimii ani, cărți de valoare ale scriitorilor basarabeni, care se bucură de promovare și distribuție în mediul cultural și academic românesc și internațional.

Cu atât mai mult în 2019, când Junimea își serbează o jumătate de secol de existență neîntreruptă în slujba culturii naționale, ca instituție de largă recunoaștere culturală, participarea la această nouă ediție a Bookfest Chișinău este ocazia de a aduce în atenția publicului scriitorii importanți din Basarabia de azi, care propun volume-document dedicate istoriei și culturii din stânga Prutului.

Tot în acest an, revista de cultură Scriptor împlinește 5 ani de apariție. Gândită ca o oglindă critică a editurii, ea rămâne tribuna care semnalează și analizează, pentru publicul larg, proiectul editorial al Junimii, precum și tendințele culturale actuale, între care cele basarabene se bucură de o mediatizare specială.

Programul editurii Junimea-Scriptor

Miercuri, 28 august, orele 13:45 - 14:45: EDITURA JUNIMEA LA 50 DE ANI, REVISTA SCRIPTOR LA 5 ANI. Invitat de onoare, Ion Hadârcă. Semnal editorial: "Tezaurul zilei de 27 martie 1918. Unirea Basarabiei cu Țara-Mamă", colecția "Colocvia-lia"; Cuvânt însoțitor de acad. Răzvan Theodorescu, vicepreședintele Academiei Române.

Au prezentat: Doru Scărlătescu (Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași), Amfitrion: Lucian Vasiliu.

Cuza", Iași), Maria Pilchin (Biblioteca Municipală "B.P. Hasdeu", Chișinău), Lucian Vasiliu (Editura Junimea).

Joi, 29 august, orele 12:00 - 13:00: AMIAZA CĂRȚILOR JUNIMISTE (I): Nicolae Leahu, "Cronograful din Bălți-burg", colecția "Cantos". **Au prezentat:** Lucia Țurcanu (Memorialul "Mihai Eminescu", Ipotești), Doru Scărlătescu (Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași), Amfitrion: Lucian Vasiliu.

Sâmbătă, 31 august, orele 11:30 - 12:50: AMIAZA CĂRȚILOR JUNIMISTE (II), Leo Butnaru, "Melcul și semaforul", colecția "Ulița copilăriei", Valeriu Cerba, "Adevărul despre războiul în Transnistria", colecția "Historia magistra vitae", Nicolae Spătaru, "Omul izgonit de ceasuri", colecția "Ficțiune și infanterie", Prezintă Maria Pilchin și Vitalie Răileanu. Ion Țurcanu, "Miscelanea istorica et critica", colecția "Historia magistra vitae", A prezentat Octavian Țăcu. Amfitrioni: Arcadie Suceveanu, Lucian Vasiliu.

Iubitorii de instrumente străvechi au luat lecții de tulnic la Școala de vară de la Bobald

Desfășurată în perioada 26 august - 1 septembrie 2019, școala i-a adunat pe cei mai talentați artiști

Centrul de cercetări arheologice al Muzeului Județean de Istorie din Bobald (Carei) a fost din nou gazda unui tabere de vară. Nu este vorba de o tabără de arheologie, cum poate ne-am fi așteptat, ci despre o școală de vară organizată cu scopul de a salva instrumentul unic și pe cale de dispariție al moșilor - tulnicul.

Desfășurată în perioada 26 august - 1 septembrie 2019, școala de vară cu tema "Viitorul unui străvechi instrument - Tulnicul" i-a adunat pe cei mai talentați artiști care cunosc secretele tulnicului și, foarte important, doresc să le împărtășească și altora. La evenimentul organizat de Fundația Mircea Florian au participat, în calitate de tutori și mentori, tulnicăresele și tulnicarii Mariana Gligor, Crina Onețiu, Maria Denisa Gligor din județul Alba, Lina Șchiop, Maria Patița din Ianculești și Horea, județul Satu Mare, Răzvan Roșu din Marna, Andrei Dinescu, Florin Manca, Cătălin Rădulescu din București.

Dr. Liviu Marta a prezentat istoricul așezării preistorice Bobald

Marți, 27 august, de la ora 19:00, directorul Muzeului Județean, dr. Liviu Marta a prezentat asistenței un scurt istoric al localității Bobald, așezare care datează din epoca bronzului. Pentru a înțelege importanța civilizației din această cetate, istoricul a comparat-o cu civilizația miceniană, evident în limite mult mai modeste.

Răzvan Roșu din Marna a vorbit despre Țara Moșilor, despre istoricul

Cursanți luând lecții de tulnic

moșilor din județul Satu Mare și despre pasiunea lui pentru tot ceea ce înseamnă tradiție.

Mariana Gligor din Câmpeni, "tezaur uman viu"

Am stat de vorbă cu Mariana Gligor din Câmpeni, județul Alba. "Cânt de la vârsta de șapte ani", mărturisește artista și cu mândrie ne-a prezentat-o pe una din cele trei nepoate care-i calcă pe urme, Denisa. Nepoatele au cântat la "Românii au talent". Cel mai mic membru al familiei este un nepoțel de 3 ani. Și el cântă deocamdată prin casă, dar la tulnice mai mici.

Pentru că a reușit să mențină vie tradiția cântatului din tulnic Mariana Gligor a primit multe distincții. "Le-am cântat la toți președinții, primul a fost Ceaușescu, apoi Iliescu, Constantinescu, Băsescu și la Iohannis când

am fost numită Tezaur Uman Viu UNESCO. Am cântat peste tot în țară și la Cântarea României. În străinătate, la Turnul Eiffel".

În vârstă de 72 de ani, artista conduce grupul de tulnicărese "Apuseni" și face costume populare țesute și cusute manual. La Bobald și-a adus o cămașă de pânză pe care o brodează cu ață specială fabricată la Sibiu, pentru nepotul de 11 ani. Seara de la Bobald s-a încheiat cu o masă tradițională de la care nu au lipsit sunetele tulnicelor.

Colaboratorii acestui eveniment au fost: Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Satu Mare, Muzeul Județean Satu Mare, Centrul Multicultural "Poesis", Vila "Poesis", "Informația Zilei" și "Informația TV", Marketing Solutions, Uniunea Munții Apuseni, MOTZart, Aztec Inflatables.

Terezia G.

Răzvan Roșu: Mulți dintre lingviștii români sunt de părere că rotacismul aparține exclusiv trecutului, însă în cercetările mele am reușit să îi identific pe ultimii rotacizanți, care prelungesc viața acestui fenomen lingvistic de mare vechime și ne obligă să vorbim încă la prezent despre acesta.

INTERVIU

Pe urmele ultimilor rotacizanți din Țara Oașului

O familie din Aliceni păstrează în comunicarea orală o exprimare din perioada evului mediu

Răzvan Roșu este un tânăr sătmărean cu rădăcini adânci printre trăitorii Țării Moților, cu studii în țară și străinătate, actualmente doctorand la Viena cu două lucrări din domeniul antropologiei culturale. A descoperit de curând pe teritoriul județului Satu Mare oameni care se exprimă într-o formă lingvistică veche, din perioada medievală - rotacismul.

Prezența cuvintelor rotacizate în plin secol XXI constituie un indicator important, după cum spune interlocutorul nostru, privind latinitatea limbii române. Spre deosebire de aceste reminiscențe lingvistice, extrem de valoroase pentru studiile de specialitate, cercetătorul a remarcat că în general românii au tendința să vorbească o limbă română standard presărată cu multe englezisme și astfel să o sărăcească de frumusețea graiurilor, a dialectelor, regionalismelor care de-a lungul timpului i-au dat unicitate. Iar această tentință de a standardiza limba română spune mult despre noi ca popor. Antropologul Răzvan Roșu a prezentat câteva din concluziile cercetărilor sale, a vorbit despre frumusețea limbii române și elementele care îi dau autenticitate, dar pe care riscăm să le pierdem ca neam, deoarece nu le prețuim la adevărata lor valoare.

- În primul rând câteva date despre tine și despre cercetarea pe care o faci.

- Momentan sunt doctorand în Viena și lucrez la finalizarea celor două doctorate care au teme diferite, ambele din domeniul antropologiei culturale. Primul se referă la arhaism ca particularitate antropologică a zonelor montane din Carpați. Concret, mă interesează să văd de ce anumite arealuri, pe care eu le-am numit enclav culturale carpatine, au rămas mai arhaice în ceea ce privește muzica tradițională, arhitectura vernaculară, graiul, mentalitatea etc. decât așezările de la câmpie. Al doilea doctorat este despre reminiscențele mitului bunului împărat și reprezentări ale Austro-Ungariei în lumea tradițională transilvăneană. Pentru aceste două teme, dar și pentru altele, culeg date de pe teren și realizez interviuri cu oamenii mai în vârstă, sursele orale fiind de o mare importanță pentru ceea ce fac eu. Tocmai de aceea încerc să îi documentez pe ultimii reprezentanți ai comunităților tradiționale, dar și alte aspecte ale acestui mod de viață care sunt pe cale de dispariție.

- Ce ai remarcat în privința transformărilor din limba română?

- Aș începe prin a menționa că aceste schimbări nu sunt puține la număr și sunt consistente. Putem vorbi fără nicio rețineră despre un proces accentuat de standardizare a limbii și dispariția treptată a variantelor locale regionale ale acesteia. Procesul s-a desfășurat cu destulă brutalitate și în timpul regimului Ceaușescu, când dacă nu vorbeai limba standard erai considerat incult. Însă acum este la apogeu. Pe lângă standardizarea limbii, am remarcat și folosirea excesivă a unor "englezisme" care nu își au rolul deoarece ele au echivalente în

Ion Bura a lu Dumitru lu Șopru și soția sa din Aliceni

limba română care de multe ori sunt mai potrivite și mai expresive decât cele din limba de împrumut. Eu cred că din multe puncte de vedere graiurile limbii române sunt mult mai expresive decât limba standard. Orice grai sau dialect este mai aproape de sentimentele primare, are o spontaneitate specifică, pe când limba standard, vrem nu vrem, este ceva creat artificial, după cum putem deduce chiar din denumirea pe care o poartă. Excepție este capacitatea de construcție a propozițiilor, de a fraza, care este mult mai redusă în graiuri și dialecte și mult mai dezvoltată în limbile standard din motive lesne de înțeles.

- Ce spun aceste transformări despre noi ca popor?

- Se știe că majoritatea schimbărilor care au loc într-o societate, fie ele rele sau bune, se reflectă și în limbă. În primul rând transformările pe care le-am amintit mai înainte arată că românii au un puternic complex de inferioritate. Pe plan lingvistic ea se manifestă prin ideea uneori obsesivă de a vorbi "corect", adică de a masca pe cât de mult posibil toate particularitățile regionale ale limbii. Adică de a te da ceea ce nu ești. Pe când de exemplu în Austria sau Germania oamenii sunt foarte mândri de variantele locale ale limbii germane. Le folosesc în viața de zi cu zi, le consideră un element de patrimoniu imaterial și scriu chiar și cărți în dialecte! În România faptul că graiurile locale dispar atât de repede se datorează și unei anumite presiuni sociale, prin care vorbitorii acestora sunt desconsiderați. Este indiscutabil o pierdere. Existența mai multor graiuri, sub-dialecte sau dialecte ale unei limbi sunt mărturii importante despre trecut și pot surprinde diferențele stadii evolutive ale acesteia. Varietatea limbii române ar trebui să fie considerată parte din identitatea noastră, să o ocrotim și în niciun caz să nu o considerăm o piedică în dorința

Răzvan Roșu a fost invitatul emisiunii Info Studio de la Informația TV

de a vorbi limba standard într-un mod satisfăcător.

- Care sunt cele mai noi descoperiri făcute de tine în acest colț de țară? Ce spun ele despre populația din zonă?

- În ultima perioadă m-am ocupat de un studiu comparativ între graiul moțesc și cel oșenesc. Sunt foarte multe particularități pe care le întâlnim cu precădere sau doar în aceste două arealuri, iar ele lipsesc din restul graiurilor ce fac parte din subdialectul crișean așa cum

este el definit de către dialectologul Emil Petrovici. Faptul este cu atât mai surprinzător cu cât între Țara Oașului și Țara Moților nu a avut loc un schimb cultural direct în ultimele secole. Și atunci apare întrebarea de ce graiurile din aceste două zone etnografice sunt sau erau până nu de mult atât de apropiate. Din cercetările preliminare reiese că graiul moțesc și cel oșenesc au păstrat caracteristici și fenomene dintre cele mai vechi ale limbii române, dintre care amintesc doar rotacismul. Acestea probabil că au fost comune românei vorbite în perioada medievală și premodernă și altor arealuri

din Transilvania. Însă prin procesul de modernizare ele au dispărut în majoritatea zonelor și și-au găsit refugiul în aceste enclav culturale carpatine. Trebuie menționat că acest lucru nu arată neapărat originea comună a celor două populații, în acest sens doar un studiu genetic ar putea să facă lumină. Cu toate acestea deducțiile lingvistice, etimologice, pot fi de mare importanță pentru cercetători. Din păcate însă am văzut nu de puține ori istorici și chiar etnologi și etnografi care le ignoră.

- Care este importanța pe care rotacismul o are pentru limba română?

- Ca să înțeleagă toată lumea, rotacismul este un fenomen lingvistic prin care "n" intervocalic se transformă în "r": bună - bură, lună - lură, cine - cire etc. El este întâlnit cu precădere în limbile neolatine, deși nu este specific numai acestora. Cu alte cuvinte în cazul limbii române este un indicator important al latinității. Acest fenomen lingvistic era răspândit în mai multe arealuri ale Transilvaniei și al Moldovei în decursul Evului Mediu, probabil și în perioada premodernă. Însă deja la începutul secolului XX el era pe cale de dispariție și mai putea fi găsit doar în Țara Moților, Țara Oașului, Maramureșul Voievodal și nu în ultimul rând la istro-românii din peninsula Istriei ce aparține în prezent Croației.

Mulți dintre lingviștii români sunt de părere că rotacismul aparține exclusiv trecutului, însă în cercetările mele am reușit să îi identific pe ultimii rotacizanți, care prelungesc viața acestui fenomen lingvistic de mare vechime și ne obligă să vorbim încă la prezent despre acesta. Descoperirea lui în crângurile din comuna Gârda a Țării Moților nu m-a surprins atât de mult deoarece știam din studiile lui Emil Petrovici din anii 1930-40 că rotacismul era prezent mai ales în graiul femeilor. De asemenea, în studiile din vremea comunismului rotacizanți erau încă semnalati în crângurile din Gârda și Arieșeni, deci era o probabilitate destul de mare ca fenomenul să se fi păstrat, fie și marginal.

Marea mea surpriză a fost identificarea unor ultimi rotacizanți în Țara Oașului. Este vorba despre Ion Bura a lu Dumitru lu Șopru și soția sa, ambii din Aliceni, care rotacizează consecvent și pe care am avut plăcerea să îi descopăr împreună cu etnologa Mihaela Grigorean în această vară. Redau câteva dintre formele înregistrate de la ei împreună cu varianta din limba standard: cîri - cîne, cîri - cine, lurea - lunea, virere - vinerea, rumîr - român, țigar - țagan, girire - ginere, gingiră - gingie, uru - unu, zîrit - venit etc. Până în prezent nu am găsit o explicație clară de ce tocmai cei doi au păstrat rotacismul și ceilalți conșteneni ai lor au renunțat în timp la acesta. Cert este că pe baza mărturiilor orale am reușit să stabilesc că rotacismul putea fi întâlnit într-o anumită măsură în perioada comunismului și în sate precum Cămărzana, Târșoț, Bixad.

Cred că este important ca cercetătorii să reușească să comunice publicului larg descoperirile lor mai interesante și să găsească căi atractive, poate chiar informale, de a le prezenta. Dar din păcate de cele mai multe ori interacțiunea dintre cercetători și oamenii de rând este una aproape inexistentă.

Mihaela Ghiță

ANIVERSĂRI

În 5 septembrie 1997, Maica Tereza a trecut în eternitate. E un omagiu așadar adus Maicii Tereza de Calcutta, laureată a Premiului Nobel pentru Pace în 1979 "pentru activitatea întreprinsă în lupta pentru a depăși starea de sărăcie și suferință, care constituie, de asemenea, o amenințare la adresa păcii".

5 septembrie - Ziua Internațională a Carității, omagiu adus Maicii Tereza

Din 2013 încolo, în 5 septembrie se sărbătorește Ziua Internațională a Carității. După cum îi spune și numele, marcarea acestor zile are scopul de a sensibiliza și de a mobiliza oamenii, organizațiile nonguvernamentale din lume să ajute prin activități filantropice, prin voluntariat.

Ziua Internațională a Carității a fost stabilită în urmă cu șase ani, la inițiativa Ungariei, Adunarea Generală a ONU fixând această dată prin Rezoluția 67/105 din 2012. Inițiativa se baza pe următorul aspect: e necesar a se marca o astfel de zi în semn de recunoștere a eforturilor celor care întreprind acte de caritate.

Acțiunile de caritate contribuie la promovarea dialogului

Potrivit Organizației Națiunilor Unite, acțiunile de caritate joacă un rol deosebit de important în societate. În primul rând, ele contribuie la promovarea dialogului. Mai apoi, promovează solidaritatea, înțelegerea reciprocă între oameni, asta în condițiile în care în toate țările lumii sărăcia persistă. Data de 5 septembrie nu a fost aleasă întâmplător. În 5 septembrie 1997 Maica Tereza a trecut în eternitate. E un omagiu așadar adus Maicii Tereza de Calcutta, laureată a Premiului Nobel pentru Pace în 1979 "pentru activitatea întreprinsă în lupta pentru a depăși starea de sărăcie și suferință, care constituie, de asemenea, o amenințare la adresa păcii".

Canonizată de Biserica Catolică cu numele de Sfânta Tereza de Calcutta

Maica Tereza s-a născut pe numele Anjezë Gonxhe Bojaxhiu la 26 august 1910, în provincia otomană Kosovo, în Uskub, Imperiul Otoman, trecând

Timp de peste 45 de ani, Maica Tereza a îngrijit săracii, bolnavii, orfanii și muribunzii

la cele veșnice 87 de ani mai târziu, în 5 septembrie 1997, la Calcutta, în India. A fost canonizată de Biserica Catolică cu numele de Sfânta Tereza de Calcutta, fiind o călugăriță catolică de origine albaneză care a pus bazele ordinului Misionarii Carității în Calcutta, India, în anul 1950.

Timp de peste 45 de ani, Maica Tereza a îngrijit săracii, bolnavii, orfanii și muribunzii.

A reușit să extindă ordinul Misionarii Carității nu doar în toată India,

ci și în mai multe țări ale globului. Așadar, Maica Tereza de Calcutta a întemeiat ordinul Misionarii Carității, a primit în anul 1979 Premiul Nobel pentru Pace, titlul de Doctor of Divinity Honoris Causa de la Universitatea din Serampore.

În 19 octombrie 2003 a fost beatificată de Biserica Catolică, iar 13 ani mai târziu, la 4 septembrie 2016, la Vatican, în Piața Sfântul Petru a avut loc canonizarea Fericitei Maici Tereza de Calcutta.

O viață în slujba umanității

Maica Tereza și-a început munca de misionariat cu săracii în anul 1948. Și-a schimbat la vremea aceea vechiul veșmânt tradițional de la Loreto cu un sari simplu din bumbac alb cu contur albastru, a adoptat cetățenia indiană, a stat câteva luni în Patna pentru a primi o pregătire minimală în medicină de la Holy Family Hospital, apoi s-a aventurat în mahalalele sărace. A în-

ființat o școală la Motijhil, Calcutta, înainte să înceapă să-i îngrijească pe cei săraci și înfomețați. La începutul lui 1949 Maicii i s-a alăturat un grup de tinere femei și împreună cu ele a pus bazele unei noi comunități religioase care îi ajută pe "cei mai săraci dintre săraci". La 7 octombrie 1950, Maica Tereza a primit permisiunea Vaticanului pentru congregația diocezană care avea să devină Misionarele Carității. Până în anul 1997, congregația din Calcutta a crescut de la 13 membri până la peste 4.000 de surori care se ocupau de orfelinate, case de îngrijire paliativă pentru bolnavii de SIDA și centre de caritate în toată lumea, unde se oferea asistență refugiaților, nevăzătorilor, persoanelor cu handicap, vârstnicilor, alcoolicii, săracilor, persoanelor fără adăpost și victimelor inundațiilor, epidemiilor și foametei. În 1952 Maica Tereza a deschis primul azil cu ajutorul oficialilor din Calcutta, un azil pentru bolnavii de lepră, Misionarele Carității înființând clinici de îngrijire a leprei în toată Calcutta, oferind medicamente, pansamente și hrană. În 1955, Maica Tereza a deschis Nirmala Shishu Bhavan ("Casa Inimii Imaculate pentru Copii"), ca adăpost pentru orfani și tineri fără casă. În 1960, Misionarele Carității avea deschise aziluri, orfelinate și leprozerii în toată India.

Maica Tereza a extins apoi congregația și peste hotare, deschizând în 1965 în Venezuela o casă cu cinci surori, alte case în Italia (Roma), Tanzania și Austria în 1968 și în anii 1970 congregația a deschis case și fundații în Statele Unite și în zeci de țări din Asia, Africa și Europa.

Lată de ce ziua de 5 septembrie e Ziua Internațională a Carității. Organizația Națiunilor Unite face apel an de an la statele membre, la organizațiile internaționale, societatea civilă, ONG-uri, să marcheze această zi prin activități menite să încurajeze actele de caritate.

Theodora V.

Ziua Internațională a Alfabetizării se sărbătorește în 8 septembrie

Educația este un factor important în promovarea păcii și toleranței, iar alfabetizarea esențială pentru eradicarea sărăciei, stabilirea egalității șanselor și asigurarea unei dezvoltări durabile. Sunt câteva cuvinte care descriu prioritatea programului UNESCO și vin să marcheze Ziua Internațională a Alfabetizării sărbătorită an de an în 8 septembrie.

Fiecare stat, prin structurile sale de organizare, are în vedere îmbunătățirea calității vieții cetățenilor săi. Pentru o societate sustenabilă evident că nu pot lipsi elemente precum cunoștințe, abilități, aptitudini, valori pe care educația ni le poate da. Din păcate, chiar și în zilele noastre, sute de milioane de oameni de pe glob nu știu să scrie sau să citească. Este vorba de adulți și tineri în număr de peste 770 de milioane. Din anul 1966, pe 8 septembrie, sub

egida Organizației Națiunilor Unite, la inițiativa Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, este sărbătorită Ziua Internațională a Alfabetizării. Alfabetizarea este dreptul fiecăruia dintre noi, fiind ceva esențial în asigurarea unui trai decent, în lupta împotriva sărăciei.

Tema din acest an este "Alfabetizare și multilingvism"

Anul acesta, UNESCO marchează Ziua Internațională a Alfabetizării la Paris, în 9 septembrie, printr-un congres de talie internațională menit să reamintească întregii comunități internaționale care este rolul important al alfabetizării pentru fiecare persoană în parte, pentru comunități și societăți și să accentueze nevoia intensificării eforturilor pentru societăți formate din oameni care știu să scrie, știu să citească.

Ediția din acest an a Zilei Inter-

naționale a Alfabetizării va fi marcată în întreaga lume având următorul obiectiv: acela de a promova alfabetizarea ca drept al educației.

Tema din acest an este "Alfabetizare și multilingvism" și le va oferi tuturor factorilor responsabili o oportunitate să regândească importanța fundamentală a limbii și diversitatea ei pentru indivizi și societate.

Anul 2019, declarat de ONU drept "An Internațional al Limbilor Indigene"

Data de 8 septembrie a fost proclamată Zi Internațională a Alfabetizării la cea de-a 14-a sesiune a Conferinței Generale a UNESCO din 26 octombrie 1996.

Din anul următor, din 1967, celebrarea Zilei Internaționale a Alfabetizării a avut loc anual în diverse locații de pe întreg globul pământesc pentru

a reaminti lumii importanța alfabetizării ca un drept al omului și totodată pentru a înainta agenda legată de acest subiect pentru a avea o societate sustenabilă ce, desigur, are la bază oameni educați.

UNESCO notează că în ciuda progresului în materie de alfabetizare provocările persistă, în condițiile în care și aptitudinile, abilitățile necesare pentru a munci evoluează rapid. Marcarea Zilei Internaționale a Alfabetizării în acest an este, conform UNESCO, o oportunitate de a ne arăta solidaritatea față de manifestările cuprinse în agenda pentru a marca Anul Internațional al Limbilor Indigene și împlinirea a 25 de ani de la Conferința Mondială pe teme de Educație Specială.

În decembrie aflăm cum stăm cu fenomenul analfabetismului funcțional conform testelor PISA

Legat de fenomenul analfabetismului, România stă foarte prost la acest capitol. La finele anului trecut, nivelul analfabetismului funcțional din România era de 42%. Sunt cifre cuprinse în proiectul prezidențial România Educată. În tot acest timp, rapoartele Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), realizate după testele PISA 2015, scot la iveală alte procente. OCDE asigură singurele rapoarte internaționale ce scot la iveală analfabetismul funcțional, rapoarte întocmite pe baza testărilor efectuate de Program for International Student Assessment (PISA). Testările PISA se fac din trei în trei ani și vizează tinerii în vârstă de 15 ani, studiul din 2015 poziționând România pe penultima poziție din UE la indicatorul performanțe de citire (39%). În 2018 a fost făcută o nouă testare PISA, ale cărei rezultate vor fi date publicității în 3 decembrie anul acesta.

Andrei G.

“Oamenii se urăsc pentru că se tem, se tem pentru că nu se cunosc și nu se cunosc pentru că nu comunică.”-
Martin Luther King

FILA DE PSIHLOGIE

Sănătatea mintală a adolescenților în era smartphone-urilor

De câte ori auziți că timpul petrecut pe ecrane este dăunător pentru sănătatea mintală a adolescenților? Un nou studiu publicat săptămâna trecută în *Clinical Psychological Science* pune în discuție o nouă perspectivă vizavi de această preconcepție pe care o au marea majoritate a adulților, crescuți într-un context social foarte diferit de cel al copiilor de azi.

Studiul a examinat mai mult de 2.000 de adolescenți, pe 388 dintre ei i-a analizat mai atent, urmărindu-le utilizarea gadget-urilor atât pe timp de zi, cât și pe timp de noapte, inclusiv cât de mult din timpul alocat ecranelor este folosit pentru tastare. Adolescenților li s-a cerut să răspundă unor itemi, indicatori ai sănătății lor mintale, de trei ori pe zi.

După colectarea a 13.017 de observații totale pe parcursul a 5.270 de zile de observare, autorii studiului au descoperit că utilizarea tehnologiei de către adolescenți nu a prezis probleme de sănătate mintală. De asemenea, sănătatea lor mintală nu a fost diferită în zilele în care au folosit mai mult timp ecranul decât în zilele în care s-au expus mai puțin. Chiar și copiii care erau predispuși spre a dezvolta probleme psihice “nu au prezentat semne de risc crescut pentru probleme de sănătate mintală în zilele de utilizare mai abundentă a tehnologiei”.

Doar în exces timpul petrecut în fața ecranelor este asociat cu rate mai mari

de singurătate, anxietate și depresie

Contrar ideilor ce s-au tot vehiculat vizavi de utilizarea progresivă a ecranelor în ultimii ani, studiul de față nu susține ipoteza că “utilizarea tehnologiei digitale a adolescenților tineri este asociată cu simptome crescute de sănătate mintală”.

Într-o declarație despre această cercetare, autorul studiului, Michaeline Jensen, profesor asistent de psihologie

la Universitatea din Carolina de Nord din Greensboro, a declarat: “Contrar credinței comune că smartphone-urile și social media dăunează sănătății mintale a adolescenților, nu găsim prea multă susținere pentru ideea că timpul petrecut pe telefoane și online este asociat cu un risc crescut pentru probleme de sănătate mintală”.

Și mai surprinzătoare au fost datele din studiu care au scos în evidență o corelație pozitivă între timpul petrecut pe ecrane și sănătatea mintală a ado-

lescenților. Cu alte cuvinte, când adolescenții au scris mai mult s-au simțit mai bine.

Concluziile studiului sunt în strânsă corelație cu nevoile sociale de bază potrivit cărora comunicarea și conexiunea în general ne ajută să ne păstrăm sănătatea mintală.

Înlocuirea comunicării directe cu tastarea mesajelor poate afecta dezvoltarea abilităților sociale

Aceste noi descoperiri pot liniști părinții îngrijorați în privința sănătății mintale a copiilor lor și acest lucru este important. Pe de altă parte, este valabil să luăm în calcul și ceea ce studiul nu a examinat. Există și alte domenii în care s-au născut întrebări cu privire la timpul petrecut în compania ecranelor, cum ar fi dacă utilizarea îndelungată împiedică dezvoltarea abilităților în comunicare sau creativitate. Nu trebuie decât să stai într-o cafenea urmărind un grup de fete tinere stând la aceeași masă, care nu iau contact vizual, însă își scriu reciproc în tăcere, pentru a te întreba dacă smartphone-urile afectează dezvoltarea socială. Iar părinții care interzic ecranele pentru o perioadă raportează adesea că adolescenții încep să devină inventivi și să creeze tot felul de jocuri sau interacțiuni în afara zonei de tehnologie.

Fie că acceptăm aceste constatări, fie că așteptăm să vedem dacă studiile viitoare le confirmă, nu putem evita regândirea atitudinilor noastre față de utilizarea mediilor digitale ale adolescenților noștri. “S-ar putea să fie timpul ca adulții să nu mai argumenteze dacă smartphone-urile și rețelele de socializare sunt bune sau rele pentru sănătatea mintală a adolescenților și să înceapă să găsească modalități de a-i susține cel mai bine atât în viața lor offline, cât și în cea online”, a declarat autorul studiului Candice Odgers, profesor de știință psihologică la Universitatea din California.

Sursa: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/should-storm/201908/what-smartphones-are-doing-your-teenagers-mental-health>

Geanta, accesoriul purtat în multe feluri

Felul în care ne purtăm geanta nu este deloc întâmplător, este doar un alt simbol al limbajului non-verbal care vine să completeze puzzle-ul personalității noastre. Săptămâna trecută ați putut descoperi în “Fila de Psihologie” ce spune despre noi umărul pe care obișnuim să ne purtăm geanta, dreptul sau stângul. Există, însă, și alte modalități de a purta o geantă, descrise în amănunt în “Dicționarul ilustrat al gesturilor”, pe care vi le redăm în cele ce urmează.

Dacă, de obicei, îți porți geanta în spate...

Chiar dacă moda impune să purtați geanta astfel, nu trebuie să o faceți dacă nu vă simțiți confortabil. Statistic, geanta purtată în spate dezvoltă un climat nostalgic mai degrabă decât un spirit orientat către viitor, o țesătură socială constituită din puțini prieteni, chiar dacă cunoști multă lume, și o anumită dificultate în a face cunoștințe noi!

Dacă porți geanta, de obicei, pe burtă...

Atunci ești o femeie înzestrată cu

Femeia are nevoie să seducă pentru a comunica

un simț ascuțit al valorilor familiale, care acordă un respect absolut structurilor sociale. Îți plac regulile liniștitoare și reglementările securizante. Între alte calități, ești foarte gustativă și gurmandă, studioasă și tribală.

Îți plac gețile minuscule

Poșetele care se țin în mână! Această alegere traduce un nivel de feminitate superior mediei, dar și un temperament ciclotimic, cu sușuri și coborâșuri, o latură extravagantă, gustul luxului și o tendință de a face cheltuieli mai mari decât ar trebui. Femeia

are nevoie să seducă pentru a comunica, dar nu neapărat să și consume. Cam greu pentru bărbați să înțeleagă asta!

Preferi gețile mari în care încap tot felul de lucruri

Cele purtate în general pe umăr sau strânse sub braț! Semn de raliere la categoria consuméristei pasionate, geanta mare îndesată cu fel de fel de lucruri este semnul unei bulimii a shoppingului. Femeia cu geanta mare este, adeseori, o specialistă în solduri și chilipiri, care se înțelege de minune cu

toată lumea și știe s-o tragă de limbă pe vânzătoare. În general, trăiește pentru plăcerile sale sau cele ale familiei, căreia îi aduce, ca un vânzător, prada obținută din raziile sale în supermarketuri.

Geanta este aruncată, de obicei, pe deasupra umărului

Pe dreapta, indică o instabilitate afectivă a adolescentei; acest mod de a purta geanta ar putea dezvălui o dificultate tranzitorie în a face față unei probleme anume. În schimb, dacă devine un obicei, demască o mentalitate ecologică.

Pe stânga, este un semn de nepăsare, dezvăluind un temperament de comedian, mai degrabă tânăr în gândire și uneori versatil în mod fățiș. Acest mod de a purta geanta o trădează pe dezastru, cea care fuge pentru a scăpa cu viață. Își poartă imaginarii în bandulieră.

Geanta este purtată întotdeauna la încheietura cotului

Familie, tradiții, complicitate și

afecțiune sunt cei patru piloni de susținere a înțelepciunii. Femeia respectivă este străjera coconului și a tradițiilor care îi protejează mica lume de excesele modernității.

Geanta este purtată lipită de coaste, strânsă cu brațul

Pe stânga: dacă geanta este astfel purtată de obicei, femeia trăiește în întregime în funcție și prin intermediul visurilor ei, al proiectelor și al vieții afective sau al carierei care o așteaptă. Femeia se agață de ele așa cum își ține geanta pe lângă ea. Pe dreapta: își protejează teritoriul personal sau profesional afișându-și neîncrederea față de prieteni, necunoscuți sau dușmani care ar putea-o deposeda de bunurile ei.

Geanta este ținută de curea

Foarte șic într-o anumită clasă socială, acest mod de a ține geanta este conservator și dă impresia de seriozitate și de pedanterie, cam ca și geanta de la încheietura cotului. Acest obicei denotă, însă, și o atitudine afectată a femeii frustrate.

Pagină realizată de Ioana Zaharia

Jennifer Lopez a dezvăluit cum a fost respinsă din cauza etniei de la mai multe roluri

Jennifer Lopez este una dintre cele mai de succes artiste din lume, însă când vine vorba despre actorie aceasta s-a luptat cu numeroase prejudecăți.

“Poate acum 30 de ani, totul era foarte ‘Oh, tu ești fata latină. Vei avea roluri în spaniolă; vei juca roluri de servitoare; vei fi limitată la această cutie micuță’. Este despre intrarea oamenilor în afacere - a agenților, a managerilor, a lui Tommy Mottola ai acestei lumi - ca să crezi că această fată poate face mai multe. Dar și tu trebuie să demonstrezi ce poți”, a declarat Jennifer Lopez.

În 1991 Jennifer Lopez a intrat în industrie, iar șase ani mai târziu, când avea 26 de ani, a primit rolul Seleni Quintanilla în filmul biografic. Atunci, Jennifer a fost prima actriță de origine latină care a primit un salariu de 1 milion de dolari. “Eram prea tânără și nici nu știam ce se petrece. A fost minunat că mi-au oferit un milion de dolari. Am simțit că toată lumea face o adevărată declarație.”

De atunci rolurile primite de Jennifer s-au schimbat, iar acum actrița joacă în “Hustlers”, un film care urmărește viața unui grup de angajați la un club de striptease, care lucrează împreună pentru a profita de clienții bogați. Pentru acest film actrița s-a pregătit intens, ea fiind nevoită să danseze în lenjerie intimă, lucru care a speriat-o.

“Eram îngrozită. Mă simțeam expusă. Mă gândeam, ‘N-am mai făcut ni-

ciodată asta. O să fiu acolo în ață dentară. Ce este asta? Cine este această persoană?”, a povestit vedeta.

Aceasta a explicat că a trebuit să aibă o atitudine potrivită pentru acest rol, să controleze puterea pe care o are. “Trebuie să îți iei puterea înapoi. Trebuie să fii curajoasă. Este aproape la fel ca în acel moment în care spui că ești un star rock, trebuie să fii arogant ca să poți merge în fața tuturor oamenilor când îți este teamă. Îți dai seama că trebuie să ai mult curaj ca să faci asta. Și aceste femei au acest lucru. Ele sunt dure, puternice, vulnerabile și rănite. Este un personaj minunat pe care să-l joc”, a adăugat Jennifer.

Jennifer Lopez pare că are cea mai bună perioadă din viața ei. Dincolo de cariera înfloritoare, ea s-a logodit și cu iubitul său, Alex Rodriguez, dovedind că este posibil să ai o viață fericită din toate punctele de vedere.

Aceasta a vorbit și despre relația cu logodnicul său, dezvăluind că este prima dată când viața ei este atât de bună.

“El adoră să fie prezent la fiecare show. Eu merg la toate meciurile lui de baseball. Existau momente în viața mea în care cariera mergea bine, dar viața personală era doar OK. Și erau momente în care viața personală era stabilă, dar cariera nu mergea așa bine. Acum este prima dată când am o aliniere frumoasă între cele două. Cred că Alex mi-a adus asta”, a declarat Jennifer Lopez.

Kylie Jenner le arată fanilor cât de spectaculoasă e garderoba sa

Kylie Jenner are o garderobă extrem de impresionantă și a ținut să ne arate și nouă măcar o parte din ea.

Nu mai este secretă pasiunea lui Kylie Jenner pentru modă. Ea a postat pe contul său de Instagram mai multe imagini în care le arată fanilor colecția sa impresionantă de pantofi. Ba mai mult, ea are câte o pereche de pantofi pentru fiecare ocazie. Astfel, putem spune că este mereu pregătită pentru orice eveniment s-ar ivi.

Cu siguranță te aștepti să aibă în garderobă cele mai noi perechi de pantofi ale celor mai în vogă designeri și chiar așa este. Branduri precum Gucci, Balenciaga sau Bottega Veneta sunt doar câteva dintre numele care se află în garderoba sa.

Ea a prezentat cele mai recente perechi de pantofi pe care le-a achiziționat. Mai exact, ea și-a cumpărat o pereche de sandale cu cristale fără toc, din neopren, semnate Gucci, care au costat nu mai mult de 1.250 de dolari. Kylie și-a mai cumpărat și o pereche de pantofi cu toc albi de la Balenciaga. Ea nu a știut exact care este perechea pe care și-o dorește cel mai mult, așa că și-a cumpărat și varianta pe negru. Putem spune că Balenciaga este brandul ei preferat deoarece și-a mai cumpărat și o pereche de pantofi roșii cu vârful ascuțit, legați în jurul gleznei.

În garderoba ei impresionantă se află și o pereche de sandale cu vârf pătrat de la Bottega Veneta, care par a fi cele mai căutate sezonul acesta de cele

care sunt în pas cu trendurile impuse de marii designeri. Pe lângă achizițiile pe care le-a făcut, Kylie le-a mai împărtășit fanilor și câteva imagini cu întreaga ei colecție de pantofi, care este una extrem de bogată. De la sandale, cu toc sau fără, simple sau cu tot felul de aplicații, la pantofi cu toc și botine, Kylie Jenner este una dintre vedetele cu cea mai bogată și impresionantă garderobă.

Nu este pentru prima dată când Kylie Jenner le arată fanilor colecția sa de haine. Chiar la începutul lunii ea le-a arătat și colecția spectaculoasă de genți, care poate fi ușor confundată cu unul dintre cele mai exclusiviste magazine și un loc în care orice femeie și-ar dori să fie.

“Insula Iubirii”, scoasă din grila de programe?

Deși nimeni nu s-ar fi așteptat la asta, sezonul 2019 al emisiunii “Insula Iubirii” ar putea fi ultimul din ceea ce s-a dorit a fi o copie cât mai fidelă a reality-show-ului internațional “Temptation Island”.

Antena 1 a decis să scoată din grila de programe emisiunea prezentată de Radu Vălcan, “Insula Iubirii”, după ce conducerea a observat o scădere semnificativă a audiențelor.

“Nu se mai face Insula Iubirii, filmările s-au sistat. Oricum nu se dădeau bani mulți participanților; se câștigau câteva sute de euro pentru trei săptămâni de stat acolo, iar stresul era foarte mare, căci se filma de dimineață de la ora 7 și până noaptea târziu la 2-3, abia aveai timp să te odihnești cât de cât. Plus că, dacă nu făceai ceva compromițător acolo, încă din primele zile, și stăteai în banca ta, te dădeu imediat afară, așa că nu-ți mai luai decât puținii bani. În plus, era foarte dificil pentru echipa de producție să obțină ce voia de la cei de acolo - adică scandal și sex -, pentru că majoritatea concurenților veniseră acolo cu un plan bine pus la punct, acela de a nu face nimic scandalos, ci doar de a se distra pe banii Antenei 1 în Thailanda”, a dezvăluit o persoană din echipa de producție. În cazul în care “Insula Iubirii” va fi scoasă din grila de programe, Radu Vălcan, care a prezentat și moderat show-ul în ultimii ani, va trebui să se reorienteze, însă până în acest moment nu există informații oficiale despre traiectoria emisiunii.

